Stanisław Gawliński

SZKOŁA POETYCKA JÓZEFA CZECHOWICZA

O AWANGARDZIE (NIE TYLKO) LUBELSKIEJ

INSTYTUT LITERATURY
KRAKÓW 2020

Szkoła poetycka Józefa Czechowicza

O awangardzie (nie tylko) lubelskiej

Stanisław Gawliński

Szkoła poetycka Józefa Czechowicza

O awangardzie (nie tylko) lubelskiej

Księgarnia Akademicka
Instytut Literatury

Kraków 2020

BIBLIOTEKA PANA COGITO
pod redakcją J.M. Ruszara

Szkoła poetycka Józefa Czechowicza.
O awangardzie (nie tylko) lubelskiej

RECENZENT NAUKOWY
prof. dr hab. Wiesław Paweł Szymański
prof. dr hab. Michał Januszkiewicz

REDAKCJA
Dorota Siwor

KOREKTA I ADIUSTACJA
Kinga Grodzka

PROJEKT OKŁADKI
Marek Górny i Paweł Górny

OBRAZ NA OKŁADCE
Lena Makuła, *Poemat o mieście Lublinie*

SKŁAD I ŁAMANIE, PRZYGOTOWANIE DO DRUKU
Małgorzata Manterys-Rachwał

INDEKS
Maria Szlachta

© by Instytut Literatury, Poland, 2020, wydanie II
Pierwsze wydanie ukazało się pod tytułem
Szkoła poetycka Józefa Czechowicza w okresie międzywojennym
(elementy socjologii i poetyki)

Kraków 2020
978-83-66765-03-0

Spis treści

WSTĘP 9

WSTĘP DO DRUGIEGO WYDANIA 11

ROZDZIAŁ I. PRZEMIANY AWANGARDY. OD „POEZJI USPOŁECZNIONEJ" DO „POEZJI CZYSTEJ" 13

ROZDZIAŁ II. W KRĘGU CZECHOWICZA 37
1. Funkcje redakcyjne w czasopismach warszawskich 48
2. Wieczory i spotkania literackie 49
3. Inicjatywy wydawnicze 52
4. Działalność recenzyjna 57

ROZDZIAŁ III. MODELE POEZJI CZECHOWICZA 63
1. Ludwik Fryde 64
2. Kazimierz Wyka 73
3. Jan Kott 78

ROZDZIAŁ IV. SZKOŁA POETYCKA CZECHOWICZA 83
1. Naśladowcy i epigoni 96
2. Poeci awangardy 105

ROZDZIAŁ V. RETORYKA KATASTROFIZMU. SZKOŁA CZECHOWICZA W POEZJI DRUGIEJ AWANGARDY 137

Bibliografia 167
Streszczenie 179
Summary 180

Nota bibliograficzna 181
Nota o autorze 183
Note About the Author 185
Indeks nazwisk 187

Table of Contents

INTRODUCTION 9

INTRODUCTION TO THE SECOND EDITION 11

CHAPTER I. TRANSFORMATIONS OF THE AVANT-GUARD. FROM "SOCIALIZED POETRY" TO "PURE POETRY" 13

CHAPTER II. IN THE CIRCLE OF CZECHOWICZ 37
1. Editorial Positions at Warsaw Periodicals 48
2. Literary Evenings and Other Events 49
3. Editorial Projects 52
4. The Work of a Critic 57

CHAPTER III. MODELS OF THE POETRY OF CZECHOWICZ 63
1. Ludwik Fryde 64
2. Kazimierz Wyka 73
3. Jan Kott 78

CHAPTER IV. THE POETIC SCHOOL OF CZECHOWICZ 83
1. Followers and Epigones 96
2. Avant-guard Poets 105

CHAPTER V. THE RHETORIC OF CATASTROPHISM. THE SCHOOL OF CZECHOWICZ IN THE SECOND AVANT-GUARD POETRY 137

Bibliography 167
Summary (Polish) 179
Summary (English) 180

Bibliographical Note 181
Note About the Author (Polish) 183
Note About the Author (English) 185
Index of Names 187

Wstęp

Czysty jest śpiew
poety
który służy
dobrej sprawie

On omija cmentarzyska
słów i obrazów
Rozgarnia szkoły rekwizyty
dotyka serc i rzeczy
pisze wiersze proste…
Tadeusz Różewicz, *Poetyka*

Awangarda poetycka dwudziestolecia międzywojennego w Polsce ma już swoje historie i monografie. W opisach jej dorobku wiele miejsca zajmuje biografia literacka i poezja twórcy *Nuty człowieczej*. Taki stan rzeczy pozornie tylko ułatwia zadanie piszącego o szkole poetyckiej Józefa Czechowicza w okresie międzywojennym, ponieważ może on czerpać z dorobku poprzedników. Niestety – z dwóch powodów – czerpać może w bardzo ograniczonym zakresie. Po pierwsze: zarówno historycznoliterackie, jak i teoretycznoliterackie problemy szkoły poetyckiej nie doczekały się zadowalających opracowań, wykraczających poza okazjonalne ustalenia takich badaczy jak np. Jurij Tynianow (*Archaisty i nowatory* – 1929) czy Grahame Castor (*Pléiade poetics* – 1964). Nowsze prace: Krystyny Pomorskiej (*Russian formalist theory and its poetic ambiance* – 1968) oraz Renato Poggioli'ego (*The theory of the Avant-garde* – 1968) również omawiają koncepcje szkoły literackiej – nadmiernie

poszerzone przez powiązania z problematyką prądów literackich. Autorzy polscy zwykle interesują się szkołami w trakcie badania grup literackich, zakładają przy tym, iż różnica pomiędzy grupą literacką i szkołą jest intuicyjnie oczywista. *Słownik terminów literackich* opracowany w Instytucie Badań Literackich PAN w 1976 roku termin ten w zestawie definicji w ogóle pomija[1]. Nie przeszkadza to jednak twórcom *Słownika* definiować konkretnej „szkoły jezior" oraz „szkoły sycylijskiej" bądź jako grupy literackiej, bądź ugrupowania poetyckiego. Po drugie: liczni interpretatorzy poezji Czechowicza wzmiankowo dotykają kwestii naśladownictwa i oddziaływania jego modelu poetyckiego wśród młodej generacji liryków awangardy lat trzydziestych. Najchętniej zastępują oni wtedy niedookreśloną szkołę poetycką terminami: pokolenie literackie, krąg poetycki lub jeszcze mniej zobowiązującymi, np. orientacja poetycka. Synonimiczność wymienionych określeń wydaje się przecież wątpliwa. Nie tutaj jednak miejsce na roztrząsanie terminologicznych ograniczeń literaturoznawstwa. Zamierzenia tej pracy nie sięgają tak daleko. Dotyczy ona problemów kształtowania się nowej formacji poetyckiej w latach trzydziestych oraz mechanizmów rozpowszechniania konwencji i stylu poetyckiego Józefa Czechowicza.

W pierwszej fazie badań będę rozpatrywał program poetycki i literackie przedsięwzięcia przywódcy Drugiej Awangardy, w drugiej natomiast zamierzam przedstawić modele poezji Czechowiczowskiej, funkcjonujące w krytyce literackiej dwudziestolecia. Egzemplifikację historycznoliteracką rozprawy stanowi analiza poetyk i konwencji literackich obowiązujących w obrębie wyróżnionej szkoły poetyckiej.

1 W późniejszych edycjach pojawi się hasło: szkoła literacka [przyp. do 2 wyd.].

Wstęp do drugiego wydania

Szkoła poetycka Józefa Czechowicza w okresie międzywojennym (elementy socjologii i poetyki) ukazała się w czasie marnym dla publikacji naukowych, które podejmowały tematy niepożądane przez zarządców kultury stanu wojennego i okolic.

Można uznać za przejaw oktrojowanego „liberalizmu" Polski Jaruzelskiej fakt opublikowania niezbyt prawomyślnego dzieła w serii Prac Naukowych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach tuż po wyrzuceniu z pracy świeżo upieczonego doktora za udział w rebelii solidarnościowej na przełomie 1980/1981 roku.

Wdzięczny ówczesnym Wydawcom nie mogę nie wspomnieć dzisiaj o bardzo niskim nakładzie mojej książki, marnym papierze oraz jakości druku, który stał się prawie nieczytelny po niemal czterech dekadach, jakie upłynęły od daty jej pierwszego wydania w grudniu 1983 roku.

Szkoła poetycka Józefa Czechowicza w okresie międzywojennym (elementy socjologii i poetyki) spotkała się z życzliwym przyjęciem recenzentów renomowanych czasopism naukowych, takich jak „Pamiętnik Literacki" i „Ruch Literacki", oraz dużym zainteresowaniem zarówno znawców poezji Józefa Czechowicza uznawanego za przywódcę Drugiej Awangardy, jak również badaczy poezji polskiej okresu dwudziestolecia międzywojennego. Może świadczyć o tym liczba cytowań i wypożyczeń nieomal nieosiągalnego dzieła w bibliotekach uczelni humanistycznych.

Mam pełną świadomość tego, że w ciągu minionych dekad zmieniały się mody i metodologie naukowe, jednakże dotąd nikt nie kwestionował moich metod badawczych ani ustaleń zawartych w książce, chociaż nadal przybywa tekstów dotyczących zarówno twórczości autora *Nic więcej*, jak też rozmaitych aspektów polskiej i europejskiej awangardy dwudziestolecia międzywojennego.

W niniejszej edycji *Szkoły Czechowicza* dokonano starannej korekty, czego – z oczywistych powodów – zabrakło w *editio princeps.* Ponadto wydatnie zwiększyła się liczba przypisów dotyczących odwołań do artykułów prasowych z dwudziestolecia międzywojennego. Podano też ścisłe lokalizacje stronic utworów przytoczonych z poszczególnych tomików wierszy, a także z antologii liryki poetów zbliżonych do Józefa Czechowicza w latach 1927–1939. Dużym udogodnieniem dla nowych czytelników będzie także szczegółowy Indeks Osób.

W drugim wydaniu mojej dysertacji, którą uhonorowano w 1981 roku nagrodą Rektora Uniwersytetu Śląskiego Augusta Chełkowskiego (internowanego w stanie wojennym), uwzględniony został bogaty dorobek badawczy w domenie Czechowiczologii czy szeroko rozwijanych badań związanych z Drugą Awangardą po 1980 roku, o czym informuje Bibliografia Przedmiotowa.

Opiekę merytoryczną nad Warsztatami Herbertowskimi sprawuje Rada Naukowa, w której skład wchodzą:

prof. dr hab. **Stanisław Balbus** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Grzegorz Bąk Trzebunia Niebies** – Universidad Complutense de Madrid
prof. dr hab. **Włodzimierz Bolecki** – Instytut Badań Literackich PAN
prof. **Andrea Ceccherelli** – Università di Bologna
prof. dr hab. **Anna Czabanowska-Wróbel** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Przemysław Czapliński** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. dr hab. **Jolanta Dudek** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Adam Dziadek** – Uniwersytet Śląski
prof. dr hab. **Aleksander Fiut** – Uniwersytet Jagielloński
prof. **Francesca Fornari** – Università Ca' Foscari di Venezia
prof. dr hab. **Stanisław Gawliński** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Wojciech Gutowski** – Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy
prof. dr hab. **Grażyna Halkiewicz-Sojak** – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
prof. **Gerard Kilroy** – University College London, Akademia Ignatianum w Krakowie
prof. dr hab. **Jan Andrzej Kłoczowski** OP – Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
prof. dr hab. **Wojciech Kudyba** – Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego
prof. dr hab. **Dariusz Kulesza** – Uniwersytet w Białymstoku
prof. dr hab. **Jakub Z. Lichański** – Uniwersytet Warszawski
prof. dr hab. **Wojciech Ligęza** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Andrzej Mencwel** – Uniwersytet Warszawski
prof. dr hab. **Małgorzata Mikołajczak** – Uniwersytet Zielonogórski
prof. **Michał Mrugalski** – Humboldt-Universität zu Berlin
prof. dr hab. **Zdzisław Najder** – Wyższa Szkoła Europejska im. Józefa Tischnera
prof. dr hab. **Danuta Opacka-Walasek** – Uniwersytet Śląski
prof. dr hab. **Dariusz Pawelec** – Uniwersytet Śląski
prof. dr hab. **Jacek Petelenz-Łukasiewicz** – Uniwersytet Wrocławski
prof. **Henryk Siewierski** – Universidade de Brasilia

prof. dr hab. **Marcelo Paiva de Souza** – Universidade Federal do Paraná
prof. dr hab. **Agata Stankowska** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. dr hab. **Zbigniew Stawrowski** – Instytut Myśli Józefa Tischnera
prof. dr hab. **Karol Tarnowski** – Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
prof. dr hab. **Bogdan Trocha** – Uniwersytet Zielonogórski
prof. dr hab. **Anna Węgrzyniak** – Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
prof. dr hab. **Ewa Wiegandt** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. dr hab. **Zofia Zarębianka** – Uniwersytet Jagielloński
prof. dr hab. **Andrzej Zieniewicz** – Uniwersytet Warszawski
prof. dr hab. **Tadeusz Żuchowski** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. UG dr hab. **Marek Adamiec** – Uniwersytet Gdański
prof. UG dr hab. **Ewa Badyda** – Uniwersytet Gdański
prof. ATH dr hab. **Marek Bernacki** – Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
prof. UJK dr hab. **Alina Biała** – Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach
prof. UPH dr hab. **Roman Bobryk** – Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach
prof. ATH dr hab. **Mirosław Dzień** – Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
prof. AIK dr hab. **Andrzej Gielarowski** – Akademia Ignatianum w Krakowie
prof. AIK dr hab. **Tomasz Homa** SJ – Akademia Ignatianum w Krakowie
prof. UAM **Michał Januszkiewicz** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. UP dr hab. **Marek Karwala** – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
prof. ATH dr hab. **Michał Kopczyk** – Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej
prof. UP dr hab. **Krystyna Latawiec** – Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie
prof. UG dr hab. **Dariusz Konrad Sikorski** – Uniwersytet Gdański
prof. UMK dr hab. **Radosław Sioma** – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu
prof. UAP **Marta Smolińska** – Uniwersytet Artystyczny w Poznaniu
prof. AIK dr hab. **Monika Stankiewicz-Kopeć** – Akademia Ignatianum w Krakowie
prof. UAM dr hab. **Katarzyna Szewczyk-Haake** – Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
prof. AP dr hab. **Tomasz Tomasik** – Akademia Pomorska w Słupsku
prof. UŚ dr hab. **Mirosław Tyl** – Uniwersytet Śląski
prof. UŁ **Marzena Woźniak-Łabieniec** – Uniwersytet Łódzki
prof. UJ dr hab. **Joanna Zach** – Uniwersytet Jagielloński
dr hab. **Mateusz Antoniuk** – Uniwersytet Jagielloński
dr hab. **Tomasz Garbol** – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

dr hab. **Dorota Kozicka** – Uniwersytet Jagielloński
dr hab. **Arent van Nieukerken** – Universiteit van Amsterdam
dr hab. **Dorota Siwor** – Uniwersytet Jagielloński
dr hab. **Jerzy Wiśniewski** – Uniwersytet Łódzki
dr **Joanna Adamowska** – Uniwersytet Wrocławski
dr **Tomasz Cieślak-Sokołowski** – Uniwersytet Jagielloński
dr **Karol Hryniewicz** – Uniwersytet Warszawski
dr **Piotr Kilanowski** – Universidade Federal do Paraná
dr **Agnieszka Kramkowska-Dąbrowska** – Instytut Badań Literackich PAN
dr **Magdalena Lubelska-Renouf** – Université Paris Sorbonne
dr **Anna Mazurkiewicz-Szczyszek** – Wyższa Szkoła Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu
dr **Tatiana Pawlińczuk** – Żytomyrskyj derżawnyj uniwersytet imeni Iwana Franka
dr **Małgorzata Peroń** – Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II
dr **Magdalena Śniedziewska** – Instytut Badań Literackich PAN
dr **Agnieszka Tomasik** – Wyższa Szkoła Bankowa w Gdańsku
dr **Adam Workowski** – Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
dr **Dagmara Zawistowska-Toczek** – Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Kierownik Warsztatów Herbertowskich
dr hab. **Józef Maria Ruszar** – Akademia Ignatianum w Krakowie

Seria wydawnicza Biblioteka Pana Cogito

- Józef Maria Ruszar, *Stróż brata swego. Zasada odpowiedzialności w liryce Zbigniewa Herberta*, Wydawnictwo UMCS, Lublin 2004.

- *Portret z początku wieku. Twórczość Zbigniewa Herberta – kontynuacje i rewizje*, red. W. Ligęza, M. Cicha, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2005.

- *Czułość dla Minotaura. Metafizyka i miłość konkretu w twórczości Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, M. Cicha, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2005.

- *Wyraz wyłuskany z piersi. Szkice o twórczości Zbigniewa Herberta,* red. B. Gautier, D. Knysz-Tomaszewska, J. M. Ruszar, M. Zieliński, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2006.

- *Zmysł wzroku, zmysł sztuki. Prywatna historia sztuki Zbigniewa Herberta. Materiały z Warsztatów Herbertowskich w Oborach* (*jesień* 2005), cz. 1–2, red. J. M. Ruszar, D. Koman, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2006.

- *Dialog i spór. Zbigniew Herbert a inni poeci i eseiści. Materiały z Warsztatów Herbertowskich w Oborach* (*wiosna 2006*), red. J. M. Ruszar, D. Koman, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2006.

- *Apostoł w podróży służbowej. Prywatna historia sztuki Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2006.

- Dagmara Zawistowska-Toczek, *Stary poeta. Ars moriendi w późnej twórczości Zbigniewa Herberta*, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2008.

- Anna Mazurkiewicz-Szczyszek, *W asyście jakich dzwonów. Obrazy miasta w twórczości Zbigniewa Herberta*, Wydawnictwo Gaudium, Lublin 2008.

- *Niepewna jasność tekstu. Szkice o twórczości Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, Wydawnictwo Platan, Kraków 2009.

- Mateusz Antoniuk, *Otwieranie głosu. Studium o wczesnej twórczości Zbigniewa Herberta* (*do 1957 roku*), Wydawnictwo Platan, Kraków 2009.

- *Pojęcia kiełkujące z rzeczy. Filozoficzne inspiracje twórczości Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, Wydawnictwo Platan, Kraków 2010.

- *Bór nici. Wątki klasyczne i romantyczne w twórczości Zbigniewa Herberta*, red. M. Mikołajczak, Wydawnictwo Platan, Kraków 2011.

- Grażyna Sztukiecka, *Umrę cały? Rozmowy w cieniu śmierci. Senilna poezja Czesława Miłosza, Tadeusza Różewicza, Zbigniewa Herberta i Jarosława Marka Rymkiewicza*, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2011.

- *Ewangelia odrzuconego. Szkice w 90. rocznicę urodzin Tadeusza Różewicza*, red. J. M. Ruszar, Narodowe Centrum Kultury, Warszawa 2011.

- *Między nami a światłem. Bóg i świat w twórczości Zbigniewa Herberta*, red. G. Halkiewicz-Sojak, J. M. Ruszar, R. Sioma, Toruń – Kraków 2012.

- Małgorzata Mikołajczak, *„Światy z marzenia". Echa romantyczne w poezji Zbigniewa Herberta,* Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Zielona Góra – Kraków 2013.

- Magdalena Śniedziewska, *Wierność rzeczywistości. Zbigniew Herbert o postawie wobec świata i problemach jego reprezentacji*, Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2013.

- Karol Hryniewicz, *Cogito i dubito. Dyskurs estetyczny w poezji Zbigniewa Herberta i Tadeusza Różewicza*, Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2014.

- Józef Maria Ruszar, *Słońce republiki. Cywilizacja rzymska w twórczości Zbigniewa Herberta*, Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2014.

- *Gąszcz srebrnych liści. Interpretacje wierszy Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2015.

- *Liryka i fenomenologia. Zbigniew Herbert i Tadeusz Różewicz w kręgu myśli Ingardenowskiej*, red. J. M. Ruszar, D. Siwor, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2016.

- Wojciech Ligęza, *Bez rutyny. O poezji Wisławy Szymborskiej i Zbigniewa Herberta*, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2016.

- Józef Maria Ruszar, *Wytarty profil rzymskich monet. Ekonomia jako temat literacki w twórczości Zbigniewa Herberta*, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2016.

- *W mojej epoce już wymieram. Antologia szkiców o twórczości Jana Polkowskiego (1979–2017)*, red. J. M. Ruszar, I. Piskorska-Dobrzeniecka, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2017.

- Radosław Sioma, *Krzesło i zmięta serweta. Szkice o poezji Zbigniewa Herberta*, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2017.

- *Zemsta ręki śmiertelnej. Interpretacje wierszy poetów XX wieku*, red. J. M. Ruszar, D. Siwor, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2017.

- Michał Januszkiewicz, *Być i rozumieć. Rozprawy i szkice z humanistyki hermeneutycznej*, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2017.

- Jan Andrzej Kłoczowski OP, *Drogi i bezdroża. Szkice z filozofii religii dla humanistów*, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Kraków 2017.

- Jan Andrzej Kłoczowski OP, *U źródeł nowoczesnego myślenia o religii. Szkice z filozofii religii dla humanistów*, cz. 2, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2018.

- *Szkoda, że cię tu nie ma. Filozofia religii a postsekularyzm jako wyzwanie nowych czasów*, red. M. Ciesielski, K. Szewczyk-Haake, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2018.

- *Widziałem Go. Literatura wobec doświadczenia religijnego*, red. E. Goczał, J. M. Ruszar, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2018.

- *Świat piękny i bardzo różny. Szkice o wojażach Pana Cogito*, red. J. M. Ruszar, D. Siwor, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2018.

- *Nie powinien przysyłać Syna. Etyczne i metafizyczne aspekty twórczości Zbigniewa Herberta*, red. J. M. Ruszar, Instytut Myśli Józefa Tischnera – Wydawnictwo JMR Trans-Atlantyk, Kraków 2018.

- Joanna Adamowska, *Sens kobaltu. Zbigniewa Herberta i Tadeusza Różewicza spotkania z malarzami*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 2018.

- Tomasz Tomasik, *Poczucie tożsamości. Lektury na marginesach twórczości Zbigniewa Herberta*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 2018.

- Katarzyna Szewczyk-Haake, *Kolce Grünewalda. Nie tylko o ekfrazach*, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 2018.

- Józef Maria Ruszar, *Mane, tekel, fares. Obrazy Boga w twórczości Tadeusza Różewicza*, Wydawnictwo Naukowe ATH – Instytut Myśli Józefa Tischnera, Bielsko-Biała – Kraków 2019.

- *Obrazy Boga w literaturze polskiej XX i XXI wieku. Od pierwszej do drugiej wojny światowej*, red. J. M. Ruszar, D. Siwor, Wydawnictwo Naukowe ATH – Instytut Myśli Józefa Tischnera, Bielsko-Biała – Kraków 2019.

- *Obrazy Boga w literaturze polskiej XX i XXI wieku. Od pokolenia wojennego do Nowej Fali*, red. J. M. Ruszar, D. Siwor, Wydawnictwo Naukowe ATH – Instytut Myśli Józefa Tischnera, Bielsko-Biała – Kraków 2019.

- *Obrazy Boga w literaturze polskiej XX i XXI wieku. Przełom XX i XXI wieku*, red. E. Goczał, J. M. Ruszar, D. Siwor, Wydawnictwo Naukowe ATH – Instytut Myśli Józefa Tischnera, Bielsko-Biała – Kraków 2019.

- Paweł Panas, *Zagubiony wpośród obcych. Zygmunt Haupt – pisarz, wygnaniec, outsider*, Wydawnictwo Naukowe ATH – Instytut Literatury, Bielsko-Biała – Kraków 2019.

- *Czy są jakieś pytania? Szkice o najnowszej literaturze polskiej*, red. J. Pyzia, J. M. Ruszar, Instytut Literatury–Wydawnictwo Naukowe UKSW, Kraków – Warszawa 2019.

- *Jakże samotny na niepewnej drodze. O tłumaczeniach literatury polskiej*, red. J. Pyzia, J. M. Ruszar, Instytut Literatury – Wydawnictwo Naukowe UKSW, Kraków – Warszawa 2019.

- Stanisław Gawliński, *Nomadyzm po polsku. Szkice o literaturze współczesnej*, Instytut Literatury – Wydawnictwo Naukowe UKSW, Kraków – Warszawa 2019.

- Tomasz Dalasiński, *Jadąc do Ciebie. Szkice o poezji Jacka Podsiadły*, Instytut Literatury – Wydawnictwo Naukowe UKSW, Kraków – Warszawa 2019.

- Wojciech Wencel, *Wierzyński. Sens ponad klęską,* Instytut Literatury, Kraków 2020.

- *Kłusownik i myśliwi. Prywatna historia sztuki Zbigniewa Herberta,* red. J. Pyzia, J. M. Ruszar, Instytut Literatury, Kraków 2020.

- *Inny świat w literaturze narodów. Konteksty, życiorysy, interpretacje,* red. J. Pyzia, J. M. Ruszar, Instytut Literatury, Kraków 2020.

- *Odmiany pograniczności. Szkice o literaturze współczesnej i najnowszej,* red. Z. Chojnowski, Instytut Literatury, Kraków 2020.

W przygotowaniu

- *Świat nie wywalczony. Szkice o uniwersach Józefa Łobodowskiego*
- Adrian Gleń, (*Nie*)*zupełnie prywatnie. Studia i szkice o literaturze współczesnej*
- Grażyna Halkiewicz-Sojak, *Różewicz wobec Norwida*
- Tadeusz Sucharski, *Literatura polska z sowieckiego „domu niewoli". Poetyka. Aksjologia. Twórcy*
- Wojciech Wencel, *Czarny anioł. Biografia Jana Lechonia*

WYDAWCA:

INSTYTUT LITERATURY

Instytut Literatury
ul. Smoleńsk 16/1
31-112 Kraków

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA

Wydawnictwo Księgarnia Akademicka
ul. św. Anny 6, 31-008 Kraków
tel.: 12 421-13-87; 12 431-27-43
e-mail: publishing@akademicka.pl
Księgarnia internetowa: https://akademicka.com.pl

DRUK I OPRAWA:
Elipl. Druk i oprawa książek
ul. Artyleryjska 11, 08-110 Siedlce

ARKUSZY WYDAWNICZYCH: 15,5

Stanisław Gawliński, nawiązując do prac Janusza Stradeckiego, Janusza Sławińskiego, Michała Głowińskiego poświęconych zagadnieniom grupy literackiej, w swej dysertacji podjął rzadko i okazjonalnie opracowywaną problematykę szkoły poetyckiej (w tym przypadku Czechowicza). Autor przede wszystkim zajął się opisem i rekonstrukcją tych składników życia literackiego i modeli poetyckich, które zaliczyć by można w poczet czynników szkołotwórczych. Rozstrzyganie kwestii dokonuje się tu zgodnie z zasadą diachronii i synchronii, określoną przez Sławińskiego: „Poprzez grę elementów «związanych» i «swobodnych», konstytutywnych i modyfikujących, kanonizowanych i peryferyjnych, a zatem przez stosunki strukturalne wypowiada się akcja procesu historycznoliterackiego". […]

Rozróżnienia i ustalenia badacza są wnikliwe, subtelne i szczegółowe. Dzięki temu powstał dynamiczny obraz rozumienia poezji. [...]

Dysertacja Gawlińskiego jest istotnym wzbogaceniem dorobku badawczego poświęconego dynamicznym, trudnym do ogarnięcia zjawiskom tworzącym miejsca wspólne w poezji.

(Z recenzji prof. Z. Chojnowskiego „Pamiętnik Literacki" 1987, z. 1)

INSTYTUT LITERATURY

ISBN 978-83-66765-03-0

WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA